

1 **Följebrev Proposition 6:** 2 **Revidering av SFS ställningstagande: En** 3 **öppen och jämlik högskola för alla**

4 Under verksamhetsåren 17/18 och 18/19 har styrelsen arbetat med att utveckla
5 SFS principprogram och ställningstaganden, varav en revidering av SFS
6 principprogram antogs av SFS fullmäktige 2019. Bakgrunden till arbetet är att det
7 har identifierats att principprogrammet och ställningstagandena ibland står emot
8 varandra, att åsikterna ofta är olika konkreta och att texterna ibland är
9 osammanhängande. Därför valde styrelsen 18/19 att lägga fram ett
10 principprogram som är enhetligt för att komma till ordning med problemet.
11 Tanken var att övriga ställningstaganden skulle uppdateras vid senare tillfällen
12 för att lättare se till att de är i enlighet med principprogrammet som är det
13 överordnade dokumentet. Styrelsen 19/20 har tagit vid detta arbete och föreslår
14 revideringar på SFS ställningstaganden.

15 Nedan redogörs för de föreslagna förändringarna. Observera att endast större
16 förändringar och inte omformuleringar eller mindre tillägg omnämns. I bilaga
17 återfinns SFS ställningstagande: En öppen och jämlik högskola för alla där alla
18 förändringar har färgmarkerats.

19 **Motiveringar till förslag på ändringar**

20 **Övergripande**

- 21 • Ett nytt namn föreslås på ställningstagandet för att alla ställningstaganden
22 ska följa samma form. Det föreslås att ställningstagandet ändrar namn från
23 "SFS ställningstagande: En öppen och jämlik högskola för alla" till "SFS
24 ställningstagande: En öppen och jämlik akademi". Detta är ett namn som
25 bättre beskriver ställningstagandets innehåll och syfte.
- 26 • Alla referenser har tagits bort då ställningstaganden ska vara
27 renodlade åsiktsdokument.
- 28 • Flera revideringar har gjorts för att skapa en större enhetlighet med SFS
29 andra ställningstaganden och principprogrammet.
- 30 • Formuleringförändringar av mindre betydelse har gjorts i dokumentet för
31 att förtydliga och höja läsbarheten.

- 32 • Texten har bearbetats för att göra den mer tidlös genom att
33 nulägesbeskrivningar och tidsberoende fakta har tagits bort eller
34 omformulerats. SFS ställningstagande ska vara tidlöst och fungera
35 oberoende av hur omvärlden förändras.
- 36 • Fotnoter har tagits bort i hela dokumentet för att förbättra läsbarheten.
37 Dessa har använts för att förtydliga termer som är mycket enkla att slå upp
38 eller istället kan förklaras löpande i texten.
- 39 • Ordet högskolan har tagits bort och ersätts av antingen akademien,
40 lärosäten eller högre utbildning.

41 1. Inledning

- 42 • Inledningen har skrivits om för att skapa en enhetlig inledning av alla
43 ställningstaganden.
- 44 • Begreppsstycket har strukits. Anledningen är att styrelsen ser att det
45 är lämpligare att hålla nere dokumentets storlek och istället definiera
46 relevanta begrepp löpande i texten där ett särskilt begrepp omnämns
47 för första gången.

48 2. Breddad rekrytering - fler vägar till högskolan

49 2.1 Studentgruppens sammansättning

- 50 • Inga större innehållsmässiga förändringar under rubriken.

51 2.2 Studie- och yrkesvägledning

- 52 • Inga större innehållsmässiga förändringar under rubriken.

53 2.3 En tillgänglig antagning

- 54 • Det har förtydligats att SFS åsikter om antagning främst regleras i
55 "SFS ställningstagande: Högskolans omfattning, utbud, finansiering
56 och antagning".

57 2.4 **Stipendier avgiftsbelagda studenter** **Avgiftsbelagda studenter**

- 58 • Rubriken har ändrats för att tydliggöra avsnittets andemening
- 59 • Avsnittet har kortats ner avsevärt och strukit detaljer kring
60 utformning av statliga stipendier

61 2.5 **Integration genom högskolan** **Utbildning som mänsklig rättighet**

- 62 • Avsnittet har ändrat rubrik för att tydliggöra andemeningen
- 63 • Fokuseringen är istället för integration att utbildning är en
64 mänsklig rättighet och att de som ännu inte fått uppehållstillstånd
65 har rätt till högre utbildning

66 3. Breddat deltagande och tillgängliga studier

67 3.1 Lika förutsättningar

- 68 • Inga större förändringar

69 3.2 Läromedel och läroverktyg

- 70 • Ny åsikt: "De digitala läroplattformarna ska vara anpassade efter
71 talsyntes, kunna översättas till andra språk vid och ta hänsyn till
72 studenters varierande datorvana."

73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121

3.3 Tillgängliga lärandemiljöer

- Enbart språkliga ändringar

3.4 Psykosocial hälsa och förutsättning för en god arbetsmiljö

- Detta avsnitt har genomgått en större omstrukturering och omförflyttning av stycken och meningar för att ha en tydligare röd tråd och samla åsikter som handlar om samma saker så att de är på samma plats. Dessutom har vissa svårförståeliga formuleringar tagits bort eller ändrats samt att upprepningar har tagits bort. Hela första stycket är omskrivet för att betona problembilden med psykisk ohälsa ytterligare. Hänvisningen till vilka specifika myndigheter som i dagsläget bedriver tillsyn har tagits bort. Istället beskrivs det i mer generella termer att alla myndigheter som bedriver tillsyn på lärosäten ska samverka. En mening angående huvudstuderandeskyddsombudens möjlighet att tillföra sanktioner har tagits bort, dels för att den är felaktig och dels för att det framgår i en annan mening att studerandeskyddsombuden ska ha samma ställning som skyddsombuden.

3.5 Studiemedelssystemet

- Det här avsnittet har genomgått en omfattande omformulering för att uppdatera SFS åsikter samt anpassa studiemedelssystemet för ett livslångt lärande.
- Ny åsikt: "SFS anser att antalet veckor det går att söka studiemedel för ska räcka till minst åtta års heltidsstudier." Att utöka veckorna med studiemedel till åtta års heltidsstudier istället för dagens sex år är en viktig del i att anpassa studiemedlet efter Bolognaprocessen samt program som nyligen utökats, exempelvis läkarprogrammet.
- Ny åsikt: "SFS anser därför att studiemedelssystemet ska vara ett mer dynamiskt system. Det systemet innebär att om en student betalat tillbaka ett visst antal veckor på sitt studielån, kan denne återigen bruka dessa för finansiering av studier." Ett dynamiskt system möjliggör att återigen nyttja studiemedel efter att ett visst antal veckor återbetalats. Detta kan gynna studenter som studerat tidigt i livet och senare vill omskola sig, men inte ges möjligheten på grund av ett statiskt studiemedelssystem.
- Ny åsikt: "SFS anser därför att fribeloppet i sin helhet ska avskaffas, vilket i praktiken betyder att det inte finns ett tak för vad studenten får tjäna vid sidan av studiemedlet." Att gå över fribeloppet är ett orosmoment för många studenter och återbetalningskrav kan allvarligt skada studenters privatekonomi och motivation till fortsatta studier. Fribeloppssystemet skapar rädsla hos studenter och är ett onödigt stressmoment. Det är dessutom omöjligt att till exempel sälja sin bostad under studietiden för att flytta till en annan ort, då detta räknas som inkomst. Styrelsen anser att SFS ska arbeta med ett inkomstgolv, där alla studenters ekonomiska situation är tillgodosedd genom studiemedelssystemet, och inte med ett inkomsttak för de studenter som väljer att arbeta vid sidan av sina studier eller sommarjobba.

3.6 Hälso- och sjukvård

- Inga nya åsikter, däremot många språkliga förändringar.

122	3.7 Sociala trygghetssystem
123	• Detta avsnitt har genomgått en större omstrukturering och
124	omförflyttning av stycken och meningar för att ha en tydligare röd
125	tråd och samla åsikter som handlar om samma saker så att de är på
126	samma plats. Dessutom har vissa svårförståeliga formuleringar
127	tagits bort eller ändrats samt att upprepningar har tagits bort.
128	• En mening angående att införandet av deltidssjukskrivning är en
129	förutsättning för att lärosätet ska kunna ta sitt
130	rehabiliteringsansvar har tagits bort. Styrelsen anser att lärosätena
131	ska ta sitt ansvar att rehabilitera studenter oavsett om det är
132	möjligt för studenten att vara sjukskriven på deltid eller inte.
133	3.8 Breddade påverkansmöjligheter
134	• Det har inte tillkommit nya åsikter, men språkliga ändringar och
135	omskrivning av avsnittet
136	3.9 Att studera med funktionsnedsättning
137	• Det har inte tillkommit nya åsikter, men språkliga ändringar och
138	omskrivning av avsnittet
139	4. En jämställd och representativ lärarkår
140	4.1 Från en homogen till en heterogen lärarkår
141	• Ny åsikt: "SFS menar att ansökningar om forskningsmedel i högre
142	utsträckning bör beredas anonymt för att ansökningar ska bedömas
143	likvärdigt." Detta är en ändring från tidigare formulering och syftar
144	till att undgå problematiken med en extern jury, då avsnittet ej
145	behandlar hur detta skulle gå till. Majoriteten av
146	forskningsanslagen delas ut av stiftelser, fonder och dylikt, vilket
147	försvarar ställningstagandes tidigare åsikt.
148	4.2 Normkritisk pedagogik
149	• Språkliga förändringar och omformuleringar
150	4.3 Jämställdhetsintegrering
151	• Språkliga förändringar och omformuleringar
152	

153 **Proposition 6:**
154 **Revidering av SFS ställningstagande: En**
155 **öppen och jämlik högskola för alla**

156 Förslag till beslut

157 Styrelsen föreslår fullmäktige

158 **att** anta dokumentet "SFS ställningstagande: En öppen och jämlik högskola för
159 alla" i sin helhet.

Sveriges förenade studentkårer

Handläggare: Styrelsen

Datum: 2020-01-22

Utkast

160 **SFS ställningstagande: En**
161 **öppen och jämlik högskola**
162 **för alla En öppen och**
163 **jämlik akademi**

164

165 **Innehållsförteckning**

166	1. Inledning.....	1
167	2. Breddad rekrytering - fler vägar till högre utbildning.....	1
168	2.1 Studentgruppens sammansättning.....	1
169	2.2 Studie- och yrkesvägledning.....	1
170	2.3 Avgiftsbelagda studenter.....	2
171	2.4 Utbildning som mänsklig rättighet.....	2
172	3. Breddat deltagande och tillgängliga studier.....	2
173	3.1 Lika förutsättningar.....	3
174	3.2 Kostnader kopplat till studier.....	3
175	3.3 Tillgängliga lärandemiljöer.....	3
176	3.4 Psykosocial hälsa och förutsättning för en god arbetsmiljö.....	4
177	3.5 Studiemedelssystemet.....	5
178	3.6 Hälsa- och sjukvård.....	6
179	3.7 Sociala trygghetssystem.....	7
180	3.8 Breddade påverkansmöjligheter.....	8
181	3.9 Att studera med funktionsnedsättning.....	8
182	4. En jämställd och representativ lärarkår.....	9
183	4.1 Från en homogen till en heterogen lärarkår.....	9
184	4.2 Normkritisk pedagogik.....	10
185	4.3 Jämställdhetsintegrering.....	10
186		

1. Inledning

Detta ställningstagande är ett åsiktsdokument underordnat Sveriges förenade studentkårers (SFS) principprogram vars syfte är att tydliggöra SFS åsikter i specifika frågor. Ställningstagandet ska vara vägledande för SFS förtroendevalda och kansli. SFS ställningstagande: En öppen och jämlik akademi redovisar SFS åsikter kring vad en öppen och jämlik akademi innebär och hur det kan uppnås. Med student avses i dokumentet studenter inom utbildning på grund- och avancerad nivå samt forskarutbildning, om inget annat anges.

2. Breddad rekrytering - fler vägar till högre utbildning

Det här kapitlet behandlar hur fler kan finna en väg till högre utbildning och vem som bär det huvudsakliga ansvaret för en breddad rekrytering. Kapitlet identifierar även vilka hinder som behöver åtgärdas. Breddad rekrytering handlar om att alla ska få möjlighet och förutsättningar att söka och antas till högre utbildning. För att nå dit måste lärosätens rekrytering av studenter från grupper som är underrepresenterade vid akademiska utbildningar öka.

2.1 Studentgruppens sammansättning

Det är inte bara akademins ansvar att bredda rekryteringen till högre utbildning. Det ligger i hela samhällets intresse att ha en välutbildad befolkning med olika livserfarenheter. Studentgruppen ska spegla samhällets sammansättning. Genom en återspeglning av samhällets sammansättning tillvaratas erfarenheter, perspektiv och kompetenser i kunskapssamhällets utveckling. Med en bred representation ökar bredden av den kunskap som skapas, samtidigt som den blir tillgänglig för fler. Således blir studenterna redo för att möta morgondagens utmaningar. För att uppnå breddad rekrytering måste stat, kommun och andra delar av samhället föra en aktiv politik som uppmuntrar till studier och gör det möjligt för alla att ha valet att kunna studera högre utbildning.

2.2 Studie- och yrkesvägledning

Det är viktigt att lärosäten informerar om vilka utbildningar de erbjuder, och då inte bara om deras innehåll utan också på vilka sätt utbildningarna kan vara användbara, till exempel vilka möjligheter de leder till efter avslutade studier. Här fyller studie- och yrkesvägledningen en viktig funktion i att upplysa om den högre utbildningens användbarhet. Studievägledning ska finnas tillgänglig på gymnasieskolan, vuxenutbildningar, arbetsförmedlingen och kommunala bibliotek samt erbjuda information och samtal om möjligheten till högre studier. Lättillgänglig studievägledning gör att fler personer uppmärksammar högre utbildning.

2.3 Avgiftsbelagda studenter

SFS anser att utbildning ska vara avgiftsfri för alla. SFS är starkt emot avgifter för högre utbildning och tar avstånd från en högre utbildning som finansieras genom studieavgifter. Om avgifter ändå finns anser SFS att det krävs alternativ för att göra högre utbildning mer tillgänglig för avgiftsbelagda studenter. Sådana alternativ innefattar till exempel statliga stipendier som kan sökas av avgiftsskyldiga studenter.

2.4 Utbildning som mänsklig rättighet

SFS anser att högre utbildning är en mänsklig rättighet som ska vara oberoende av medborgarstatus. Därför vill SFS att människor som ännu inte har hunnit få uppehållstillstånd ska ges möjlighet att studera i Sverige. Högre utbildning bidrar till att individen inkluderas i det svenska samhället. Utländska utbildningar är en kompetens och tillgång för både akademien och den svenska arbetsmarknaden. Kunskap ska inte gå till spillo, därför anser SFS att det behövs tydlig och effektiv validering av utländska utbildningsmeriter. Det räcker inte att tillföra medel till olika myndigheter, det måste också finnas ett enhetligt, fungerande och rättssäkert system att utgå från i valideringsprocessen.

3. Breddat deltagande och tillgängliga studier

Breddat deltagande handlar om att utforma utbildningen så att alla som antagits har möjlighet att genomföra den, bland annat genom pedagogisk utveckling och rätt till stödåtgärder.

En bred och heterogen studentgrupp ställer höga krav på bemötande och varierande utbildningsupplägg som garanterar en inkluderande studie- och arbetsmiljö, vilket SFS principprogram belyser. I en heterogen studentgrupp finns det varierande kunskaper om akademien och dess språk, ett språk som en student behöver kunna för att delta i den akademiska kunskapsutvecklingen. Ett inkluderande utbildningsupplägg värnar om avgiftsfrihet och tillgängliga läromedel. Det är även viktigt med vistelsemiljöer som uppfyller de lagstadgade tillgänglighetskraven, samt en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö.

Tillgången till ekonomiska och sociala trygghetssystem påverkar det breddade deltagandet. Ekonomisk trygghet genom studiemedelssystem minskar behovet av att arbeta vid sidan av heltidsstudier för att ekonomin ska gå ihop. Det sociala trygghetssystemet stöttar upp när en student blir sjuk. Under perioder av sjukdom spelar landets studenthälsomottagningar en viktig roll. När sjukdomen blir mer långvarig måste studenter omfattas av ett välfungerande trygghetssystem för att få tid till att rehabiliteras tillbaka till studier. Likaså måste den som är förälder omfattas av ett välfungerande trygghetssystem.

3.1 Lika förutsättningar

Studenter har med sig varierande förkunskaper och olika förförståelser för akademien in i sina studier. För att möjliggöra allas kunskaper om akademisk etik och konsten att både skriva och tala akademiskt måste det finnas ett nationellt ansvar för att säkra utbudet av kostnadsfria kurser i akademiskt skrivande, talande och skrivverkstäder på landets lärosäten. Sådana kurser får inte äventyras av lärosätenas ekonomiska förutsättningar.

3.2 Kostnader kopplat till studier

Läromedel eller läroverktyg är instrument som studenten behöver för att kunna uppnå kursens lärandemål. Den högre utbildningen i Sverige ska enligt lag vara avgiftsfri, men om studenter behöver betala för läromedel och läroverktyg för att uppnå kursmålen är den högre utbildningen inte avgiftsfri för den enskilde studenten. Studiematerial och läroverktyg som krävs för att beredas förutsättningar att uppnå kursmålen ska därför bekostas av lärosätet och inte den studerande. Förteckning över vilka läromedel och läroverktyg som behövs för att studenter ska kunna delta på en kurs ska publiceras senast två månader innan kursstart. Oberoende av om en student behöver inläsning av studiematerialet eller planering för att genomgå kursen ska den enskilda studenten i god tid veta förutsättningarna och kunna planera sitt deltagande.

Inledningsvis bör medel tillföras universitetsbiblioteken för att öka tillgängligheten på kurslitteratur. Det innebär även att lärosätet behöver bredda utbudet av exempelvis öppen kurslitteratur och licenser för digitala utgåvor. Eftersom all utbildning inte präglas av kurslitteratur eller campusbaserat lärande behöver den programvara som krävs för en utbildning tillgängliggöras för alla studenter. Det material som krävs vid praktiska moment i utbildningen ska finnas tillgängligt för studenterna vid lärosätet. Eftersom det finns många dolda kostnader för studenter som deltar i verksamhetsförlagd utbildning, VFU, är det viktigt att studenter blir kompenserade för utgifter de har i samband med VFU. Således ska studenter få full ersättning för alla kostnader som är kopplade till praktik eller VFU, bland annat resor och logi.

3.3 Tillgängliga lärandemiljöer

Lärandemiljön är den plats där studenten lär sig i hela eller delar av en kurs eller en utbildning och kan vara virtuell eller fysisk. Lärandemiljön ska anpassas efter den pedagogik som används vid varje lärmoment för att stimulera kunskapsutvecklingen.

Möjligheten att studera tillsammans är en kvalitetsfråga. Utbyte av erfarenheter är en av de akademiska grundpelarna för att skapa ny kunskap. En del utbildningsformer karakteriseras av fysiska lärandemiljöer. Den fysiska lärandemiljön kan innehålla hinder för delaktighet.

Undervisningen ska stå på en tillgänglig grund oberoende av studentpopulationen. Likaså ska studerande med barn inte stängas ute genom avsaknad av till exempel skötbord, amningsplatser eller studieplatser där även barn är välkomna.

Studenter måste även ges möjlighet att planera sin vardag i enlighet med studiernas omfattning enligt den studietakt som fastställts i kursplanen. Därför bör tiderna för examinerande moment förläggas inom ramen för studietaktens omfattning. En kurs som läses dagtid ska examineras under dagtid på vardagar, liksom en kurs som läses kvällstid ska examineras under kvällstid.

Den digitala lärandemiljön ska vara tillfredsställande. Det innebär att det behövs utrymme för diskussion och utbyte av erfarenheter på ett naturligt sätt via digitala läroplattformar. De digitala läroplattformarna ska vara anpassade efter talsyntes, kunna översättas till andra språk och ta hänsyn till studenternas varierande datorvana.

3.4 Psykosocial hälsa och förutsättning för en god arbetsmiljö

Psykisk ohälsa är ett samhällsproblem som även drabbar många studenter. Studentens psykiska hälsa kan påverka förmågan att genomföra sina studier och om färre studenter klarar sina studier på grund av psykisk ohälsa kommer det medföra ökade kostnader för både samhället och individen. För individen leder det även till sämre förutsättningar för kommande utmaningar i exempelvis arbetslivet. Det kan finnas många orsaker till varför studenter drabbas av psykisk ohälsa där vissa orsaker är mer generella för alla människor och andra är mer kopplat till studiesituationen och arbetsmiljön på lärosätet.

Studenter ska, precis som anställda, ha rätt till en trygg social och organisatorisk arbetsmiljö. Därför är det av stor vikt att staten och dess myndigheter har riktlinjer, lagar och förordningar som verkar för en god arbetsmiljö för studenter. En god arbetsmiljö för studenter innefattar inte exakt det samma som för anställda. Bland annat är det av stor vikt för studenters arbetsmiljö att det finns välgjorda och genomtänkta kurs- och utbildningsplaner som säkerställer en rimlig arbetsbelastning och sammanhängande utbildningsprogram samt tillgängliga, behagliga och trygga fysiska miljöer. Det är även viktigt att säkerställa existensen av medlande funktioner mellan studerande och eventuella handledare, i synnerhet i positioner där risk för personkonflikter kan uppstå.

Det ska vara studentkårernas roll att utse studerandeskyddsombud vid respektive lärosäte. Studentkårerna ska ges goda förutsättningar för att kunna utse samt samordna funktionerna för studerandeskyddsombud. Studerandeskyddsombuden ska få en utbildning som motsvarar standarden på skyddsombudens utbildning. Det är lärosätets ansvar att tillhandahålla kvalitativ utbildning för studerandeskyddsombuden. Det ska vara upp till varje lärosäte att i samråd med

respektive studentkår besluta om vilken part som organiserar den grundläggande utbildningen. Studerandeskyddsombuden ska ha en ställning som motsvarar skyddsombudens, oavsett om de arbetar med fysisk eller psykosocial arbetsmiljö.

Det är flera myndigheter som bedriver tillsyn av lärosätena. Denna tillsyn ska även avse hur lärosäten uppfyller kraven som ställs på arbetsmiljö och studenters situation på lärosätet. När flera myndigheter är involverade är det viktigt med samverkan som innebär förankring inom och mellan myndigheterna som besitter kompetens inom området oavsett vilken myndighet som är huvudansvarig för tillsynen. Myndigheterna bör bistå med utbildning eller med annan metod stödja samt bidra till att följa upp lärosätenas systematiska arbetsmiljöarbete så att det sker effektivt och nära studenten. SFS menar att myndigheterna ska utveckla detta arbete tillsammans genom samverkan och att ansvaret vilar lika tungt på alla myndigheter som ansvarar för studenternas arbetsmiljö.

För att kunna förebygga psykisk ohälsa anser SFS att staten och dess myndigheter ska tillse att lärosätena utreder, utvärderar och för statistik över studenternas hälsosituation och orsakerna till studenternas psykiska ohälsa. Det är av stor vikt att lärosätena tar reda på orsakerna bakom problematiken för att kunna åtgärda och förebygga den.

3.5 Studiemedelssystemet

Studiemedelssystemet är en grundförutsättning för en öppen och jämlik akademi. SFS allmänna princip är att studiemedlet till fullo ska täcka studenters faktiska utgifter och möjliggöra en skälig levnadsstandard. Studiemedelssystemet ska också vara anpassat efter ett livslångt lärande och möjliggöra studier under hela livet. SFS anser att studielånet ska vara balanserat mellan lån och bidrag. Det ska dessutom vara möjligt att separera veckor med studielån och veckor med studiebidrag.

Studiemedelssystemet ska vara anpassat efter utbildningarnas längd. Bolognaprocessen gjorde att utbildningarna på avancerad nivå blev ett år längre i och med övergången från magister till master. Det har bidragit till minskade möjligheter att påbörja fler utbildningar och kurser än ett kandidatprogram och en master. Möjligheterna att läsa sommarkurser med studiemedel finns men minskar valbarheten att påbörja en annan utbildning eller kurs under eller efter avslutad examen. Eftersom det svenska studiemedelssystemet inte följt akademins utveckling med längre och fler program samt inte är anpassat efter ett livslångt lärande och betoningen av akademins bildningsuppdrag behövs det en utökning av antalet sökbara studiemedelsveckor. SFS anser att antalet veckor det går att söka studiemedel för ska räcka till minst åtta års heltidsstudier. Att utöka antalet veckor går i linje med utbildningens längd och akademins bildningsuppdrag.

SFS vill att bidragsveckorna och låneveckorna med studiemedel ska vara möjliga att dela upp och därmed förbrukas var för sig. Att sammanlänka dessa förhindrar

ett livslångt lärande och möjligheten att exempelvis prova på högre utbildning genom en enstaka kurs finansierad med studiebidrag. Det innebär att om en student studerar en termin och enbart sökt studiebidrag, förbrukas även rätten till studielån för motsvarande antal veckor. Detta är ett system som straffar individer som väljer att bara söka studiebidrag. Studiemedelssystemet bör inte styra hur studenten finansierar sina studier.

Ett livslångt lärande innebär att det ska vara möjligt att när som helst i livet söka sig till högre utbildning. Därför borde åldersbegränsningen för hur sent i livet det går att söka studiemedel ändras till pensionsåldern. Samtidigt ska studieskulden alltid avskrivas vid pension eftersom detta underlättar för de som tagit ett studielån sent i livet. Att behöva betala av sin studieskuld efter pension avskräcker från studier senare i livet och försvårar möjligheten till vidareutbildning eller omskolning.

Att veckorna med studielån är begränsade är ett direkt hinder för det livslånga lärandet och Sverige som kunskapsnation. SFS anser därför att studiemedelssystemet ska vara ett mer dynamiskt system. Det systemet innebär att om en student betalat tillbaka ett visst antal veckor på sitt studielån, kan denne återigen bruka dessa för finansiering av studier. Ett ytterligare hinder för det livslånga lärandet är fribeloppet som reglerar vad en student får tjäna vid sidan av sina studier. SFS har principen att studiemedlet ska täcka alla utgifter en student har, men är ödmjuka inför att studenter har olika livssituationer och viljor. SFS ser därför ingen anledning att straffa studenter som vill arbeta vid sidan av sina studier. Att gå över fribeloppet med några kronor kan kosta studenten mycket i form av återbetalningskrav. Det är dessutom omöjligt för en student att exempelvis sälja sin bostad under studier med studiemedel då det räknas som inkomst. SFS anser därför att fribeloppet i sin helhet ska avskaffas, vilket i praktiken betyder att det inte finns ett tak för vad studenten får tjäna vid sidan av studiemedlet.

3.6 Hälso- och sjukvård

Studietiden medför faktorer som stress och osäkra levnadsvillkor som kan leda till behov av studenthälsovård. Ibland är sjukdomen relaterad till studier. Därför är landets studenthälsomottagningar viktiga för att studenter ska ges rätt förutsättningar att må bra under hela studietiden. På grund av urholkningar i utbildningars budget minskas medlen till studenthälsomottagningar i landet samtidigt som behovet till mottagningarna ökar och i synnerhet för studenter med stressrelaterade problem. SFS anser att en studenthälsomottagning inte får ta ut avgifter från studenter. Studenthälsomottagningarnas verksamhet får inte heller skäras ned som en konsekvens av att lärosäten tvingas bespara. Det är även viktigt att en god nationell standard för studenthälsomottagningarnas verksamhet fastställs, så att studenters välmående garanteras, oberoende val av studieort eller utbildning.

När en student blir sjuk råder det oklarhet om studenten ska vända sig till primärvården eller en studenthälsomottagning. Förutom detta råder också oklarhet för studenthälsomottagningen vad som är deras respektive primärvårdens ansvar. SFS anser att studenthälsomottagningens förebyggande funktion och kompletterande roll mot primärvården måste förtydligas genom att statligt fastställa studenthälsomottagningens funktion. SFS anser också att bristen på samverkan är så pass allvarlig att staten aktivt bör främja samverkansinsatser mellan dessa parter i en högre utsträckning. Denna samverkan mellan lärosätenas studenthälsomottagningar, studentkårer och respektive region bör utvecklas för att studenter som mår dåligt inte ska fastna mellan myndigheter och institutioner i väntan på vård. Hälso- och sjukvård kan däremot också agera förebyggande. Studenthälsomottagningarnas, sjukvårdens och lärosätenas förebyggande arbete är en avgörande förutsättning för att främja god hälsa hos studenter.

3.7 Sociala trygghetssystem

Studenter i egenskap av samhällsmedborgare ska på samma vis som andra medborgare kunna vara sjuka med en fungerande socialförsäkring. Det gäller för såväl svenska som internationella studenter.

Föräldraförsäkringen ska vara anpassad efter studenter. Det ska vara självklart att en student ska kunna återuppta sina studier efter en föräldraledighet. SFS anser att studenter ska kunna bilda familj utan att förlora sin sysselsättning. Studenters studietid ska vara lika trygg och lika försäkrad som för andra grupper i samhället. Därför kräver SFS att studenter ska kunna vara sjukskrivna på deltid. Studenters sjukförsäkring och ersättning vid vård av sjukt barn ska kopplas till sysselsättningen studier istället för studiemedlet för att innefatta alla studenter. SFS anser att karenstiden för sjukskrivning och vård av sjukt barn ska vara maximalt 7 dagar.

När en student återvänder till studierna efter en tids sjukdom ska studenten ha rätt till rehabilitering. Ansvar för studenters rehabilitering ligger enligt lag på utbildningsanordnaren. Det ska vara tydligt vilka insatser studenten har rätt till och vad utbildningsanordnaren är skyldig att erbjuda. Den student som så önskar ska kunna rehabiliteras tillbaka till studier. Lärosätenas ansvar innefattar att hjälpa studenter som halkat efter på grund av sjukdom genom att formulera en plan för hur de ska kunna återgå till studier, ta igen missade moment och på sikt avlägga en examen. SFS kräver att lärosäten och andra myndigheter anpassar sin verksamhet så att det är möjligt att klara rehabiliteringsansvaret och om så inte sker ska bör åtgärder vidtas.

Doktoranders trygghetsvillkor varierar beroende på finansieringsform. SFS anser att alla doktorander ska få en trygg anställning från första dagen för att omfattas av de sociala trygghetssystemen. Det är aldrig försvarbart att vägra doktorander en trygg anställning. Det är ett politiskt ansvar att se till att lärosätena anställer

alla doktorander och accepterar att kostnaderna därför kan öka något. För doktorander som har anställning på annan plats än i akademien ska lärosätet försäkra sig om att doktoranden är försäkrad genom den andra arbetsgivaren och omfattas av de sociala trygghetssystemen.

3.8 Breddade påverkansmöjligheter

Studentinflytandet är till stor del begränsat till de studenter som har en förståelse för det svenska språket. Det kan sättas i relation till akademins önskan om en ökad internationalisering. För att studentinflytandet ska vara tillgängligt för alla får språkbarriärer inte stå i vägen. Därför ska språklagen om myndighetsspråk möjliggöra för lärosäten att vara tvåspråkiga. Genom tvåspråkigheten blir delaktigheten mer likvärdig för både svenskspråkiga och icke-svenskspråkiga studenter.

Bristande möjliggörande för studenter och doktorander kan vara ett hinder för att delta i studentinflytande. Möjliggörande av studentrepresentantsuppdrag kan exempelvis vara arvodering och kompensation av missad undervisningstid. SFS menar att om ekonomisk kompensation utgår till de valda representanterna som inte är studenter ska det även utgå en kompensation eller ersättning till studentrepresentanten. Kompensation till doktorander ska syfta till att skapa möjlighet att delta i studentinflytande och kollegialt inflytande inom ramen för doktorandtjänsten.

3.9 Att studera med funktionsnedsättning

All högre utbildning ska vara tillgängligt utformad för alla. Examinationsformer, undervisningsmiljöer och läroverktyg behöver utvecklas bortom normer för hur undervisning traditionellt bedrivits. Utöver en utvecklad och tillgänglig högre utbildning finns det behov av pedagogiska stödåtgärder. Pedagogiska stödåtgärder syftar till att minska eller undanröja hinder för studenter med dokumenterad funktionsnedsättning så att alla kan studera på samma villkor oberoende av funktionsnedsättning.

En funktionsnedsättning ska inte vara hinder för att söka sig till högre utbildning. Bristande pedagogiska stödåtgärder eller lokaler som inte är tillgängliga ska inte heller vara anledningar till att en student avbryter sina studier. Därför är det av stor vikt att medel till pedagogiska stödåtgärder aldrig äventyras i lärosätenas budgetar. SFS kräver också att det på nationell nivå alltid ska finnas en säkrad finansiering för pedagogiska stödåtgärder.

Det finns inga nationella riktlinjer för vad som avses med särskilda pedagogiska stödåtgärder. Avsaknaden av nationella riktlinjer bidrar till en obalans mellan de svenska lärosätena i utbud och utformning av pedagogiska stödåtgärder. Det finns inte heller en miniminivå för vad en student kan förvänta sig för stöd som antagen vid en kurs. Därför vill SFS att riktlinjer bereds för en nationell samsyn. Med en

gemensam definition vill SFS se ett standardiserat grundutbud med pedagogiska stödåtgärder. Det pedagogiska stödet ska sedan kunna individanpassas för att möta den enskilda studentens behov.

Information om tillgängliga stödfunktioner ska vara tydlig för såväl presumtiva som antagna studenter. Bristande information om tillgängliga pedagogiska stödåtgärder ska inte heller förhindra utlandsstudier.

4. En jämställd och representativ lärarkår

I principprogrammet slår SFS fast att akademien ska präglas av normkritik och sträva efter att vara ett föredöme för andra verksamheter på lika villkorsområdet. Vikten av en mer heterogen lärarkår som i större grad speglar samhället belyses, vilket skulle bidra till en breddad kunskaps- och forskningsproduktion.

Jämlikheten inom akademien går långsamt framåt, men för att åstadkomma en helt öppen och jämlik högskola bör fler åtgärder tas. För en bred akademi är det också viktigt att motverka att arbetsuppgifter och vetenskapsområden anses vara kopplade till ett visst kön, detta kan förebyggas genom att synliggöra könsbundna studieval. Ett normkritiskt förhållningssätt är en av vägarna för att bredda akademien, i undervisning såväl som forskning.

4.1 Från en homogen till en heterogen lärarkår

SFS anser att lärarkåren på lärosätena ska spegla samhällets sammansättning. Därför ska samtliga lärosäten aktivt arbeta mot en snedrekryterad lärarkår genom att vara normkritisk vid varje tjänstetillsättning för att åstadkomma mångfald och motverka en diskriminerande struktur. Det ska ske parallellt med ett långsiktigt arbete med fokus på pedagogisk meritering. Akademien har en tradition av att inte meritera pedagogisk skicklighet i samma utsträckning som vetenskaplig skicklighet. SFS anser att pedagogisk skicklighet ska ses som likvärdig med vetenskaplig kompetens vid lärartillsättningar. En föråldrad könsstereotypisk syn på undervisning och administration blir en kvinnofälla som leder till minskade karriärmöjligheter. För att motverka att vissa arbetsuppgifter vanligen utförs av ett visst kön, måste akademins verksamheter ges samma status.

Akademien har traditionellt haft en överrepresentation av vita äldre män. De som tillhör den gruppen har traditionellt fått större forskningsanslag, bland annat genom proportionellt stora delar av så kallade strategiska forskningsanslag. SFS menar att forskningsmedel ska fördelas så att det främjar hela bredden av forskarkåren i varje vetenskapsområde. På så sätt ökar möjligheten att fler från underrepresenterade grupper söker en karriär inom vetenskapsområdet och därigenom driver forskningen vidare med ett breddat perspektiv. Då kan också verksamheten ta till vara en mångfald av erfarenheter som i längden skapar bättre forskning och utbildning.

Om olika typer av erfarenheter värderas av akademien finns det också fler incitament för individer som lämnar akademien för annat arbetsliv att komma tillbaka och bidra med nya perspektiv. SFS menar att ansökningar om forskningsmedel i högre utsträckning bör beredas anonymt för att ansökningar ska bedömas likvärdigt.

4.2 Normkritisk pedagogik

Normkritik är ett förhållningssätt där det som ofta tas för givet ifrågasätts. Det finns till exempel alltid en författare bakom kurslitteraturen som bär med sig sin uppfattning av vetenskapen in i litteraturen. Utan normkritik kan litteraturlistan i en kurs bli homogen, och ge studenterna en verklighetsbild av kunskapsområdet och vetenskapsfältet utifrån den definition som författaren utgår ifrån. Detsamma gäller utbildningens innehåll och planering. Läraren har stort inflytande över studenternas läroprocess och förståelse för kunskapsområdet och vetenskapsfältet. Likaså skapar lärarens språk en uppfattning av vad som är det rätta ordvalet.

Historiskt har högre utbildning och forskning bedrivits utifrån den manliga könsnormen. Även vithetsnormen samt normer kring klass, ålder och sexualitet. Det har bidragit till att pedagogiska metoder och forskningen kring utbildning har anpassats till privilegierade grupper i samhället. En normkritisk pedagogik ger studenten en bred förståelse för kunskapsområdet, synliggör normer inom den egna disciplinen och skapar utrymme för reflektion kring normer i lärandet. Genom ett kritiskt förhållningssätt kan forskningens resultat tillgängliggöras för fler och bidra till samhällsförändring. SFS anser att all pedagogik inom högre utbildning ska vara normkritisk och genusmedveten. För att möjliggöra en normkritisk pedagogisk grund inom högre utbildning ska normkritiska perspektiv ingå i den högskolepedagogiska utbildningen för undervisande personal och doktorander för att det ska kunna genomsyra all undervisning på grund- och avancerad nivå.

4.3 Jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsintegrering som arbetsmetod syftar till att alla beslut som tas inom statliga myndigheter ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Det innebär att myndigheten ska göra en konsekvensanalys för hur olika grupper påverkas i samband med beslut. På så sätt går det att undvika eller uppmärksamma att grupper missgynnas av beslutet. Akademien i sin helhet måste jämställdhetsintegreras för att bli mer inkluderande. Jämställdhetsarbetet består inte enbart av jämställdhets- och likabehandlingsplaner eller arbetsgrupper med ett främjande uppdrag. Jämställdhet är ett perspektiv som ska genomsyra alla beslut, alltifrån de val lärosäten gör till beslut av den enskilde läraren om upplägget av undervisningen. För att en högskola ska spegla samhället krävs det reflektion över olika besluts konsekvenser för olika grupper. Bara genom medvetenhet om jämställdhet kan läroprocessen och forskningen spegla olika

synsätt som leder till en utveckling av hela samhället. Jämställdhetsintegrering är för SFS en viktig pusselbit för att skapa en mer jämlik och jämställd högskola.